

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Siyer Yayınları: 97
Siyer: 69

Eser Adı
Tarihî ve Sosyal Yapısıyla Siyer Coğrafyası

Yazar
Muhammed Emin Yıldırım
m.eminsiyervakfi@hotmail.com

Editör
Muhammed Ali Alioğlu
editor@siyeryayinlari.com

Son Okuma
Mevlüt Sami Ertem
Hüseyin Yıldırım

İç Tasarım
Mevlüt Sami Ertem

Kapak
Mehmet Emrullah İncearık

Baskı & Cilt
Gül Mat. Matbaacılık Yayıncılık San. Tic. A.Ş.
Maltepe Mah. Fazıl Paşa Cad. No:8/4
Topkapı-Zeytinburnu/İstanbul • Tel.: 0212 577 79 77
Sertifika No: 34712

1. Baskı: Şubat 2018
4. Baskı: Şubat 2021

ISBN: 978-605-2375-59-4 (Karton Kapak)
ISBN: 978-605-2375-32-7 (Ciltli)

Bağlar Mah. 24. Sok. No: 10/A Güneşli Bağcılar/İstanbul
Tel & Fax: (0212) 544 76 96 – (0212) 544 58 46 • **Gsm:** (0546) 544 76 96
Sertifika No: 22574 www.siyerkitap.com | satis@siyeryayinlari.com

Tarihî ve Sosyal Yapısıyla
SİYER COĞRAFYASI

MUHAMMED EMİN YILDIRIM

MUHAMMED EMİN YILDIRIM

1973 yılında Erzurum'un Horasan ilçesinde dünyaya geldi. İlkokulu bitirdikten sonra orta ve lise eğitimi yıllarında bir yandan da medresede Arapça ve temel İslâmî ilimler alanlarında dersler almaya başladı. Ardından 1989'da İstanbul'a gelerek İslâmî ilimlerdeki eğitimine devam etti. 1999 ile 2004 yılları arasında Mısır'da Arapça ve İslâmî ilimleri de kapsayan eğitim çalışmalarında bulundu.

1995 yılından itibaren düzenli olarak haftalık dersler vermeye başladı. Bilahare bu dersleri, Hikmet Vakfı'nda ve Hikmet Derneği'nde sürdürdü.

Ekim 2010'da İstanbul/Eyüpsultan'da tarihi Zekai Dede Konağı'nda faaliyetlerine başlayan Siyer Vakfı'nın kurulmasına öncülük etti. Her hafta cumartesi günleri düzenli olarak söz konusu vakıfta "siyer ve sahâbe" konulu halka açık dersler vermektedir. Bu derslerin tamamı www.siyertv.com internet sitesinden yayınlanmaktadır.

Siyer alanında araştırma ve eğitim çalışmalarına devam eden Muhammed Emin Yıldırım; evli ve üç çocuk babasıdır.

YAYINLANMIŞ ESERLERİ

- İbadetin Beyni Dua (2002)
- İnsanı İlişkilerde İlâhî Ölçü (2004)
- Vahyi Hayata Taşımak (2005)
- Alemlere Rahmet Hz. Muhammed (sas) (2006)
- Sahâbeyi Nasıl Anlamalıyız? (2007)
- Dârü'l-Erkam, Vahyin Nüzûl Sürecinde Şahsiyet Eğitimi (2008)
- Hz. Peygamber'in (sas) Albümü (2010)
- Siyer Atlası (Tahkik ve Notlandırma) (2010)
- Efendimiz'i Sahâbe Gibi Sevmek (2011)
- Risâlet Davasının Annesi/Hz. Hatice (2011)
- Efendimiz'in (sas) Havârisi ve İhlâs Abidesi/Zübeyr b. Avvâm (2011)
- İnsanlığın Kurtuluşu Hac, Ömrün Bereketi Umre (2011)
- Yaşayan Şehit/Şehîdül-Hayy/Talha b. Ubeydullah (2012)
- Ümmetin Emîni/Ebü Ubeyde b. Cerrâh (2012)
- Arslan Pençesi, Hamâset Kahramanı/Sa'd b. Ebî Vakkâs (2013)
- Asr-ı Saâdet'te Ticaret ve Tüccar Sahâbîler (2014)
- Suffa Meclisleri - Kur'an Dersleri (2015)
- Suffa Meclisleri - Siyer Dersleri (2016)
- Neden ve Nasıl Siyer Öğrenmeliyiz? (2018)
- Tarihî ve Sosyal Yapısıyla Siyer Coğrafyası (2018)
- Görev ve Yetkileri Açısından Hz. Peygamber (sas) (2018)
- Suffa Meclisleri - Sahâbe Dersleri (2018)
- Muhteşem Ahlâk-1 / Evlilik Ahlâkı (2019)
- Sahâbe İklimi / En Güzel Örneğin (sas) En Güzel Örnekleri - 4 Cilt (2019)
- Muhteşem Ahlâk-2 / Aile Ahlâkı (2019)
- Abdullah Olmak (2019)
- Muhteşem Ahlâk-3 / Çocuk Yetiştirme Ahlâkı (2020)
- Herkes İçin Siyer (Mekke Dönemi) (2021)

İçindekiler

Söz Başı	9
----------------	---

Birinci Bölüm

SİYER COĞRAFYASI'NIN TARİHÎ ARKA PLANI

Cahil ve Câhiliye	15
1. Zanne'l-Câhiliye/Câhiliye Zannı	20
2. Hükme'l-Câhiliye/Câhiliye hükmü:	21
3. Teberrüce'l-Câhiliye/Câhiliye Taşkınılığı.....	21
4. Hamiyyete'l-Câhiliye/Câhiliye Taassubu	22
Kâbe'nin Tarihsel Süreci.....	25
1. Kâbe'nin İbda Süreci	26
2. Kâbe'nin İhya Süreci.....	28
3. Kâbe'nin İnşâ Süreci	32
Zemzem'in Tarihçesi	39
Dillerdeki Müjde	49

İkinci Bölüm

SİYER COĞRAFYASI'NIN GENEL ÖZELLİKLERİ

Siyer Coğrafyası.....	67
1. Yeryüzünün İlk Yerleşim Yeri Olması	68
2. Yeryüzünün İlk Mâbedinin Mekke'de Olması.....	69
3. Coğrafi Konumu İtibariyle Yeryüzünün Tam Merkezinde Yer Alması	70
4. Gönderilen Birçok Peygambere Zemin Olması	71
5. Ticari/Ekonomik Sahada Merkezi Bir Özelliği Olması	72
6. Siyer Coğrafyası'nın İklimi.....	73
Sosyal Yapı	79
1. Sosyal Yapının Avantajları	89
a. Haram Ayların Varlığı	89
b. Göçebe Olmayan Bir Topluluk Olmaları	89
c. Geçim Kaynağının Sadece Ticaret Olması	90
d. Kendilerini Çok Özel İnsanlar Olarak Saymamaları	91

2. Sosyal Yapının Dezavantajları	91
a. Kölelik Meselesi.....	91
b. Kadınlar Meselesi	93
c. Yetimler Meselesi	94
d. Kız Çocuklarının Gömülme Meselesi	95
Kültürel Yapı.....	97
1. İlga/Kaldırılan Kültürel Davranışlar	98
2. Islah/Tedavi Edilen Kültürel Davranışlar	105
3. İbka/Korunan Kültürel Davranışlar.....	108
Vahyin Dili Olarak Arapça.....	113
1. Arapların Genel Tarihi	114
a. Arab-ı Ârîbe	116
b. Arab-ı Müsta'ribe.....	116
2. Arapça'nın Son Vahyin Dili Olarak Seçilmesinin Nedenleri ...	119
a. İmru'ülkays b. Hucr	126
b. Tarafe b. Abd	126
c. Hâris b. Hillize	127
d. Amr b. Külsûm	127
e. Züheyr b. Ebî Sûlmâ.....	127
f. Antare b. Şeddâd	127
g. Lebid b. Rebîa	128
h. Nâbiga ez-Zübyânî.....	128
i. Arapça İçerisinden Özellikle Kureys Lehçesinin Seçilme Sebepleri	129

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİYER COĞRAFYASI'NDA DİNÎ OLUŞUMLAR

Siyer Coğrafyası'nın Dinî Yapısı.....	135
1. Yanlış Vesile Anlayışı	149
2. Şahıslaştırma	150
3. Kavrıyamama	151
Müşrikler / Putperestler	153
1. Hevâ.....	155
2. Dehr	157

3. Şârî	161
a. Rabb	165
b. Allah	167
c. Rahman	168
Hanîfler	173
1. Nübüvvetten Önce Yaşayan ve O Hâl (Hanîflik) Üzere de Vefat Edenler	179
2. Nübüvvetle Yetişmelerine Rağmen İman Etmeyip İnkâr Yolunu Tutanlar	183
3. Nübüvvetle Yetişip Hanîfliklerini İslâm ile Devam Ettirenler ...	187
Sâbiîlik	191
1. Sâbiîler Kimlerdir?	193
2. Temel İnançları	195
3. Mukaddes Kitapları	195
4. Yasaklar (Haramlar)	197
5. Kur'ân-ı Kerîm'de Sâbiîlik	198
6. Ayetler Üzerine Bir Mûlahaza.....	200
Yahudiler	205
1. Yahudilerin Tarihi	205
2. Medine'deki Yahudiler	208
3. Hz. Peygamber'in (sas) Yahudilerle Mücadelesi	212
4. Hz. Peygamber (sas) Dönemi Yahudilerin Temel İnançları....	216
Hristiyanlar	221
1. Hristiyanlığın Tarihi	222
2. Siyer Coğrafyası'nda Hristiyanlar	224
3. Medine Dönemi'nde Hristiyanlar	231
4. Kur'ân, Ehl-i Kitap'a Niçin Değirir?	235
Kaynakça.....	239
Dizin	249

İthaf

*"Yemin ederim, yemin ederim ki Allah'ın indinde bir
din vardır ki şimdi içinde bulunduğunuz
dinden daha sevgilidir!*

*Ve Allah'ın gelecek bir peygamberi vardır ki gelmesi
pek yakındır.*

*Gölgesi başınızın üstüne geldi! Ne mutlu o kimseye ki
ona iman eder; o da kendisine hidayet eyleye!*

*Yazıklar olsun, ona isyan ve muhalefet edecek
bedbahta!*

Yazıklar olsun, ömürleri gafletle geçen ümmetlere!"

Hayatını haniflik üzere geçiren ve hep gelecek Son
Nebi'nin yolunu gözleyen büyük şair Kuss b. Sâide ve
tüm hakikat yolcularına...

Söz Başı

Allah Resûlü'nün (sas) mübarek ve mutahhar hayatı olan Siyer gerçekten çok ciddi bir müktesebata sahip olan bir ilim dalıdır. Bu bereketli miras, kesinlikle hikmet üzere okunması gereken bir birikim, Kur'ân-sünnet hakemliğinde ele alınması gereken bir hazinedir. Yine unutulmaması gerekir ki **siyer, sünnetin beyanı, sünnet ise Kur'ân'ın beyanıdır**. Ayrıca siyer, sadece bir beşerin hayatı değil, bütün bir beşeriyet hayatının özüdür. Hâl böyle olduğu için bu alanda ne kadar çalışma yapılırsa azdır.

Siyer alanında ortaya konan her türlü gayret, örnek ve model şahsiyet Hz. Peygamber'in (sas) daha iyi tanınmasına vesile olacaktır. Bu tanıma gerçek anlamıyla marifet biçimde ortaya çıktığı zaman ise muhabbet, yani sevgi istenilen oranda kalplerde ve hayatlarda yer alacaktır. Zaten bütün mesele imanî bir sorumluluk/zorunluluk olan Hz. Peygamber'i (sas) hakkı ile sevebilmek ve bu sevginin bir tezahürü olarak ona (sas) ittiba ve itaat etmek ile getirdiği mesajlara teslim olmak değil midir?

Hiç şüphesiz Hz. Peygamber'in (sas) hayatını doğru bir şekilde anlamanın yolu, o günün dünyasını ve o dünyanın

başta sosyal, kültürel, tarihî, coğrafi ve dinî hayatını içeren Siyer Coğrafyası dediğimiz o zemini iyice anlamaktan ve tanımaktan geçmektedir.

İşte biz bu çalışmamızda biraz olsun bu konulara değinmeye, derli toplu bir şekilde Siyer Coğrafyası ile alakalı bilgileri bir araya getirerek o günün dünyasının bir tasvirini ortaya koymaya çalıştık.

Unutmamak gerekir ki Siyer Coğrafyası ile alakalı her türlü bilgi bize birçok alanda katkı sağlayacak ve Hz. Peygamber'in (sas) dünyasında olan hadise, mesaj, şahıs, mekân ve daha birçok şeyi doğru anlamamıza yardımcı olacaktır. Bundan dolayı diyoruz ki:

- *Siyer Coğrafyası'nı tanımak, Kur'ân'ın ve sünnetin neşet ettiği zemini tanımaktır.*
- *Siyer Coğrafyası'nı tanımak, nebevî mücadelenin başladığı ortamı tanımaktır.*
- *Siyer Coğrafyası'nı tanımak, risâlet davasının ilkelerini ve hususiyetlerini tanımaktır.*
- *Siyer Coğrafyası'nı tanımak, tebliğ ve irşat meselesinin muhatapları olan insan gruplarını tanımaktır.*
- *Siyer Coğrafyası'nı tanımak, nebevî sedanın değiştirme ve dönüştürme potansiyelini tanımaktır.*

Bundan dolayı olsa gerek Hz. Ömer (ra): “Câhiliye'yi tanımayan, İslâm'ı tam anlamı ile anlayamaz!” demiştir. Çünkü İslâm'ın neşet ettiği o zamanı ve zemini hakkıyla tanıyan, o ortamı daha doğru anlayacak ve alınması gereken mesajları bugünün dünyasına uygulanabilir, sürdürülebilir bir formatta daha isabetli bir şekilde taşıyabilecektir. Yapılan bu çalışmanın böyle bir hayra vesile olması ise bizim en büyük temennimizdir.

Çalışmamızı üç ana bölüme ayırdık. Birinci bölüm: “Siyer Coğrafyası’nın Tarihi Arka Planı” idi. Bu bölümde öncelikle câhiliye kavramı üzerinde biraz durduk. Özellikle Kur’ân-ı Kerim’in *câhil* deyince ne gibi mesajları vermek istediğini ayetler ışığında ortaya koymaya çalıştık. Sonra câhiliye kavramının Kur’ân’daki farklı kullanım biçimlerine değindik. Ardından bölgenin ve Mekke’nin en önemli mekânı olan Kâbe’nin tarihsel sürecini anlattık. Hz. Âdem’den, Hz. Peygamber’e kadar olan süreci, ayet ve rivayetler ışığında özetledik. Daha sonra ise yine bölgenin en önemli unsurlarından biri olan Zemzem’in tarihçesine değindik. “Dillerdeki Müjde” bölümü ile de bölgenin peygamber algısını biraz olsun irdeledik ve beklenen son peygamberin nasıl bir zemine gönderildiğini izah etmeye çalıştık.

Kitabımızın ikinci bölümünün başlığı ise “Siyer Coğrafyası’nın Genel Özellikleri” oldu. Bu bölümde, bazı coğrafi özelliklere dikkat çektik, bölgenin nasıl tarihi ve sosyal özellikleri bünyesinde barındırdığını ortaya koymaya çalıştık. Ticarî, iklim, kültürel yapı ve dil meselesini işledik. Bölgenin sosyal yapısı içerisinde olan haram aylar meselesini, özellikle Mekke ahalisinin göçebe olmayan bir topluluk olmalarının getirdiği avantajları, ticaretin merkezi olmasının sağladığı imkânları ve daha birçok meseleyi ele almaya çalıştık. Yine bölgenin sosyal anlamda dezavantajları sayılan, kölelik, kadınların konumu, yetimlerin durumu ve kız çocuklarının diri diri gömülme meselelerini de işledik.

Kitabımızın üçüncü ve son bölümünün konusu ise “Siyer Coğrafyası’nda Dinî Oluşumlar” oldu. Özellikle İslâm’ın mesajlarının nasıl bir dinî zeminde hayat bulduğunu anlamak açısından bu bölüm gerçekten önemli bilgiler ve mesajlar içerdi. *Müşriklerin* din algısını irdeleyerek başladığımız bu bölümde, *Hanîfler*, *Sâbûiler*, *Yahudiler* ve *Hristiyanlar* müstakil başlıklar altında işlendi. Asıl maksat bölgenin dinî gruplarını biraz

taniyip sonra İslâm ile münasebetlerini ortaya koymak olduğu için belki de her boyutu ile bu gruplar incelenmedi ama Siyer Coğrafyası'nı bu anlamda tanımak için gerekli olan bilgiler, elden geldiğince verilmeye çalışıldı. Ayrıca çalışmamızı yaparken baş vurduğumuz kaynaklar, "Kaynakça" bölümünde verildi ve siz kıymetli okuyucularımızın bazı bilgilere kolayca erişebilmeleri maksadı çok fazla detaylı olmamakla birlikte bir "Dizin" eklemeyi de uygun gördük.

"Neden ve Nasıl Siyer Öğrenmeliyiz?" kitabımızın ardından bu çalışmanın yapılması, orada ortaya konan tespitlerin aslında bir karşılığı idi. Orada söylediğimiz gibi siyer; ceryan ettiği zaman, mekân, kültür, sosyal yapı ve o devrin şartlarının sosyo-psikolojik alt yapısı dikkate alınarak okunmalı, bugünden hareket ederek o günü değil, o güne giderek o günü okumalıyız. Elimizden geldiğince bunu yapmaya çalıştığımız bu kitabımızın siyer çalışmalarına az da olsa bir katkı sağlaması en büyük temennimizdir. Özellikle bu alanda yapılan ve yayınlanan çalışmaların azlığı da hatırlanırsa ne kadar önemli bir konu üzerinde durulduğu ehline ikrar edilecektir. Hata ve eksiklerden beri olduğunu iddia etmediğimiz bu kitabımız, her türlü görüş ve tenkide ise açıktır.

Bu çalışmada emeği geçen herkese teşekkür ediyor, başta Siyer Yayınları editörü Muhammed Ali Alioğlu olmak üzere kitabın her aşamasında titizlik ile gayret eden tüm kardeşlerime en içten dileklerimle Allah razı olsun diyorum.

Çaba ve gayret bizden, takdir ve tevfiğ Allah'tandır.

Muhammed Emin Yıldırım

Cemâziyelevvel 1439/ Şubat 2018

Eyüpsultan/İstanbul

